

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/multimedia/110750,Udzial-Polakow-w-Bitwie-o-Anglie-i-Polskie-Sily-Powietrzne-infografiki.html>

26.02.2026, 19:04

Udział Polaków w Bitwie o Anglię i Polskie Siły Powietrzne – infografiki

16.09.2020

Polska w okresie międzywojennym posiadała własny system szkolenia pilotów, siły powietrzne i przemysł lotniczy, jednak odrodzone po 123 latach niewoli państwo polskie nie było w stanie w ciągu 20 lat dorównać pod względem militarnym agresywnym sąsiadom. Jesienią 1939 roku po zaciętych, ostatecznie przegranych walkach dla polskich decydentów wojskowych i politycznych stało się jasne, że najcenniejszy kapitał, jaki można ocalić z okupowanych ziem polskich, to kadry wojskowe, w tym świetnie wyszkoleni piloci dęblińskiej „Szkoły Orląt”.

Żołnierze sił powietrznych przedzierali się do Francji bardzo różnymi drogami, ostatecznie dotarli tam w liczbie ok. 12 tysięcy. 4 stycznia 1940 roku podpisano umowę międzyrządową o odtworzeniu Wojska Polskiego, w tym jednostek lotniczych. Walcząc z Niemcami nad terytorium Francji, stracili ok. 50 wrogich maszyn, co razem z wrześnieowymi zwycięstwami na polskim niebie dawało ok. 180 zestrzeleń. Tu trzeba zastrzec, że dane opierają się na tzw. Liście Bajana, dokumentującej wszystkie polskie zwycięstwa powietrzne w czasie II wojny światowej, sporządzonej przez Komisję Historyczną Polskich Sił Powietrznych na Zachodzie i sygnowaną w 1946 roku podpisem płk. dypl. pil. Jerzego Bajana. Od tamtego czasu dane te podlegają nieustannej weryfikacji i dyskusji historyków (co dotyczy w ogóle zwycięstw powietrznych wszystkich stron biorących udział w II wojnie światowej). Niestety do dziś nie dysponujemy innym pełnym wiarygodnym zestawieniem, a spory wokół liczby zestrzeleń nie umniejszają wkładu polskich lotników – a zwłaszcza 303 dywizjonu myśliwskiego – w trud sojuszniczy i Bitwę o Anglię.

Po klęsce Francji ciężar walk powietrznych przeniósł się nad Kanał La Manche. Polskie Siły Powietrzne (Polish Air Force, PAF) w Wielkiej Brytanii liczyły ok. 17 tys. osób personelu podzielonego na 15 dywizjonów różnych kategorii lotniczych. Pod względem wielkości były to trzecie alianckie siły powietrzne na froncie zachodnim. Oprócz jednostek bojowych Polacy dysponowali kompletnym systemem szkolenia, w skład którego wchodziły m.in.: Centrum Wyszkożenia Ziemnego, 25 Szkoła Pilotażu Początkowego, 16 Szkoła Pilotażu Podstawowego, Polska Szkoła Myśliwska, ośrodek zgrywania załóg bombowych, Wyższa Szkoła Lotnicza.

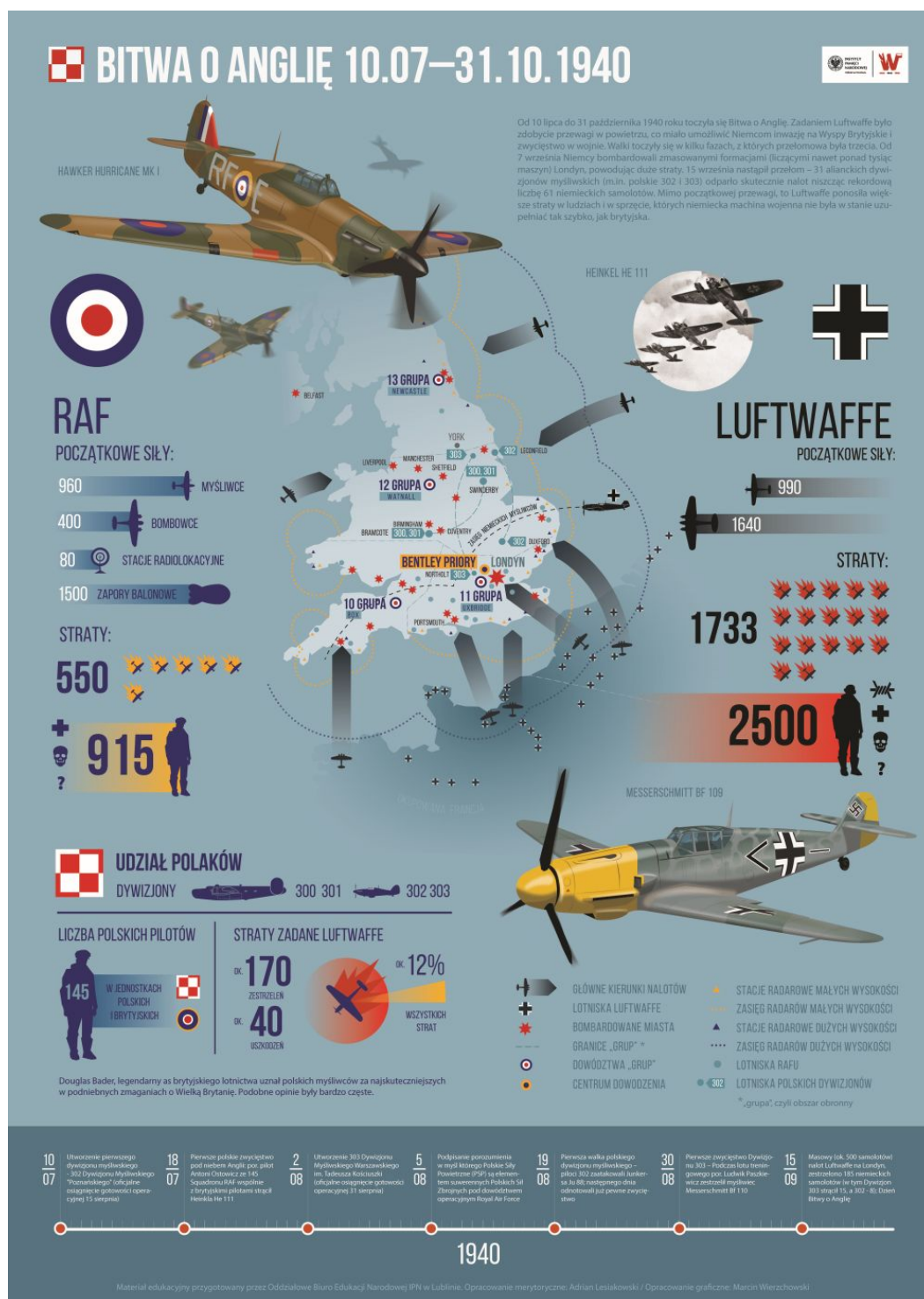
Od 10 lipca do 31 października 1940 roku toczyła się bitwa o Anglię Bitwa. Niemcy dążyli do opanowania przestrzeni powietrznej nad Wielką Brytanią, co miało umożliwić inwazję na Wielką Brytanię. Zadaniem Luftwaffe było zdobycie przewagi w powietrzu. Mimo początkowych zwycięstw, stopniowo to Luftwaffe notowała większe ubytki w ludziach i w sprzęcie. Niemiecka machina wojenna nie była w stanie uzupełniać rosnących strat tak szybko, jak brytyjska.

Decydująca faza Bitwy o Anglię zaczęła się 6 września zmianą taktyki niemieckiej, która od tej pory miała polegać na masowych nalotach na cele cywilne – głównie Londyn i inne miasta. Od 7 września Niemcy bombardowali zmasowanymi formacjami (liczącymi dziennie nawet ponad tysiąc maszyn) stolicę Wielkiej Brytanii, powodując duże straty.

15 września nastąpił przełom – 31 alianckich dywizjonów myśliwskich (m.in. polskie 302 i 303)

odparło skutecznie nalot niszcząc rekordową liczbę 61 niemieckich samolotów. Wrześniowe przechylenie szali zwycięstwa na korzyść alianckiego lotnictwa okupione było bardzo dużymi stratami wśród personelu sił powietrznych. Niemcy zmuszeni byli ograniczyć siłę nalotów, ich impet słabł, straty nieustannie się zwiększały. Ostatecznie w październiku zaniechali planów inwazji na Wyspy Brytyjskie, co miało wpływ na losy całej wojny. 15 września jest obchodzony Dzień bitwy o Anglię.

Adrian Lesiakowski
Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Lublinie

BITWA O ANGLIĘ 10.07–31.10.1940

- GŁÓWNE KIERUNKI NALOTÓW
- LOTNISKA LUFTWAFFE
- BOMARDOWANE MIASTA
- GRANICE „GRUP” *
- DOWÓDZTWA „GRUP”
- CENTRUM DOWODZENIA
- STACJE RADAROWE MAŁYCH WYSOKOŚCI
- ZASIĘG RADARÓW MAŁYCH WYSOKOŚCI
- STACJE RADAROWE DUŻYCH WYSOKOŚCI
- ZASIĘG RADARÓW DUŻYCH WYSOKOŚCI
- LOTNISKA RAFU
- LOTNISKA POLSKICH DYWIZJONÓW

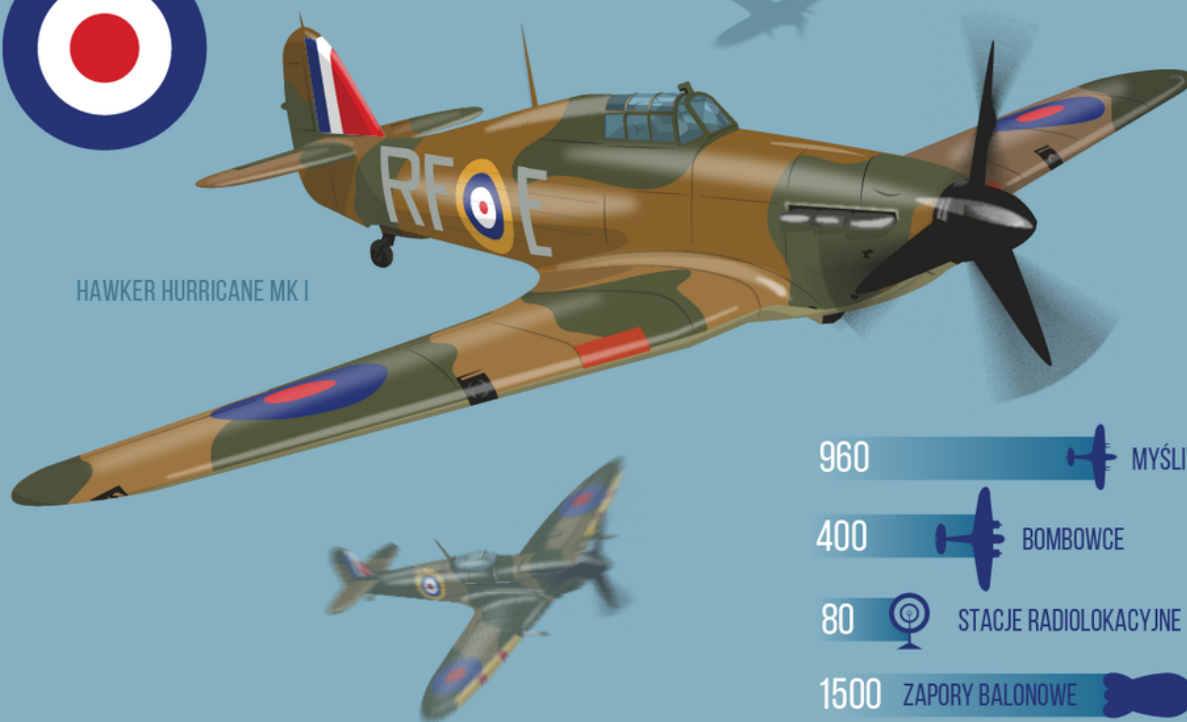
* „grupa”, czyli obszar obronny

POCZĄTKOWE SIŁY RAF

HAWKER HURRICANE MK I

- 960 MYŚLIWCE
- 400 BOMBOWCE
- 80 STACJE RADIOLOKACYJNE
- 1500 ZAPORY BALONOWE

BITWA O ANGLIĘ - PLANY INWAZJI

HEINKEL HE 111

Od 10 lipca do 31 października 1940 roku toczyła się Bitwa o Anglię. Zadaniem Luftwaffe było zdobycie przewagi w powietrzu, co miało umożliwić Niemcom inwazję na Wyspy Brytyjskie i zwycięstwo w wojnie.

Walki toczyły się w kilku fazach, z których przełomowa była trzecia.

Od 7 września Niemcy bombardowali zmasowanymi formacjami (liczącymi nawet ponad tysiąc maszyn) Londyn, powodując duże straty.

15 września nastąpił przełom – 31 alianckich dywizjonów myśliwskich (m.in. polskie 302 i 303) odparło skutecznie nalot niszcząc rekordową liczbę 61 niemieckich samolotów.

Mimo początkowej przewagi, to Luftwaffe ponosiła większe straty w ludziach i w sprzęcie, których niemiecka maszyna wojenna nie była w stanie uzupełniać tak szybko, jak brytyjska.

STRATY OBU STRON

550

915

LUFTWAFFE

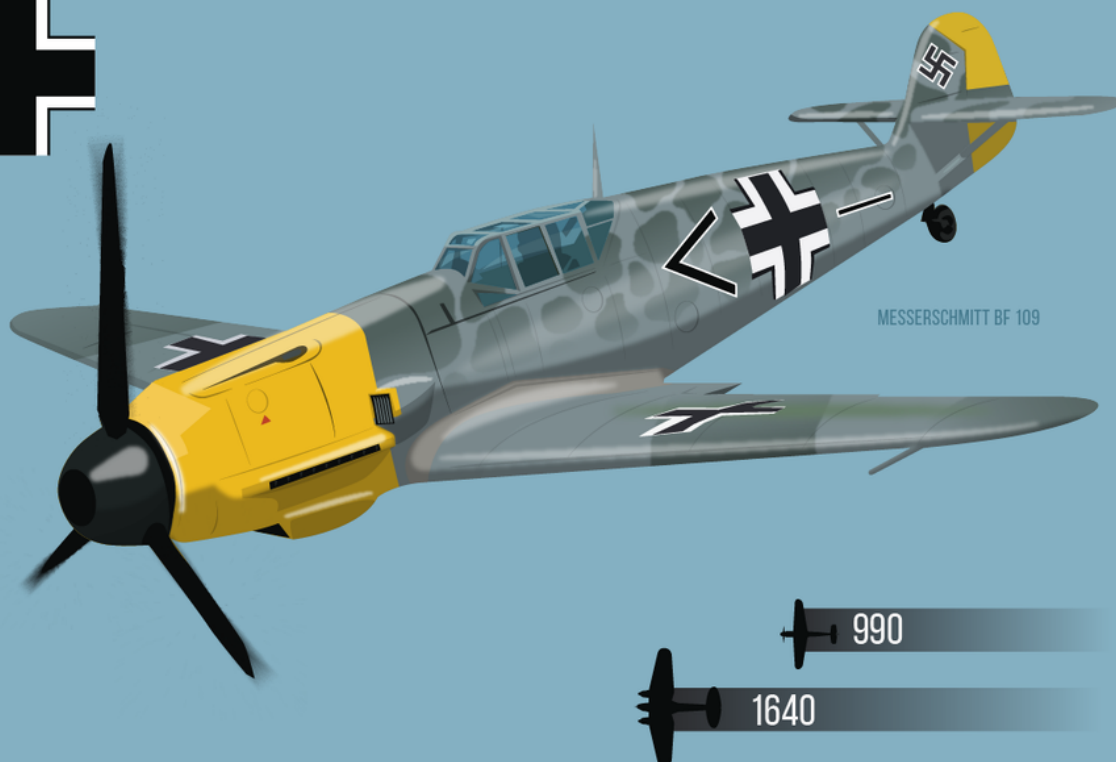
1733

2500

POCZĄTKOWE SIŁY LUFTWAFFE

UDZIAŁ POLAKÓW

DYWIZJONY

300 301

302 303

LICZBA POLSKICH PILOTÓW

145

W JEDNOSTKACH
POLSKICH
I BRYTYJSKICH

STRATY ZADANE LUFTWAFFE

OK. **170**
ZESTRZELEŃ

OK. **40**
USZKODZEŃ

Douglas Bader, legendarny as brytyjskiego lotnictwa uznał polskich myśliwców za najskuteczniejszych w podniebnych zmaganiach o Wielką Brytanię. Podobne opinie były bardzo częste.

BITWA O ANGLIĘ

10.07–31.10.1940

10
07

Utworzenie pierwszego dywizjonu myśliwskiego - 302 Dywizjonu Myśliwskiego "Poznańskiego" (oficjalne osiągnięcie gotowości operacyjnej 15 sierpnia)

18
07

Pierwsze polskie zwycięstwo pod niebem Anglii: por. pilot Antoni Ostowicz ze 145 Squadronu RAF wspólnie z brytyjskimi pilotami strącił Heinkla He 111

2
08

Utworzenie 303 Dywizjonu Myśliwskiego Warszawskiego im. Tadeusza Kościuszki (oficjalne osiągnięcie gotowości operacyjnej 31 sierpnia)

5
08

Podpisanie porozumienia w myśl którego Polskie Siły Powietrzne (PSP) są elementem suwerennych Polskich Sił Zbrojnych pod dowództwem operacyjnym Royal Air Force

19
08

Pierwsza walka polskiego dywizjonu myśliwskiego – piloci 302 zaatakowali Junkersa Ju 88; następnego dnia odnotowali już pewne zwycięstwo

30
08

Pierwsze zwycięstwo Dywizjonu 303 – Podczas lotu treningowego por. Ludwik Paszkiewicz zestrzelił myśliwiec Messerschmitt Bf 110

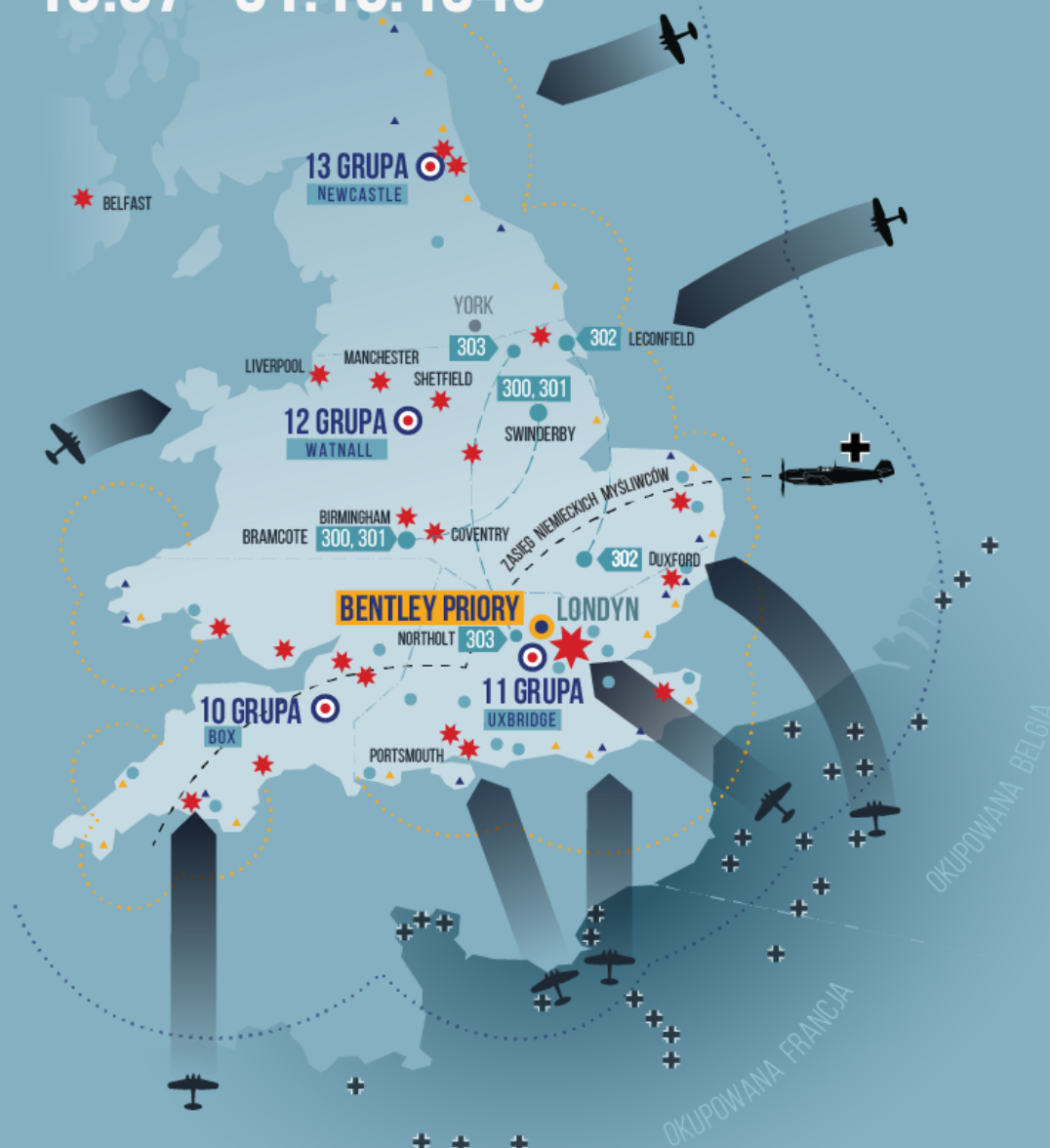
15
09

Masowy (ok. 500 samolotów) nalot Luftwaffe na Londyn, zestrzelono 185 niemieckich samolotów (w tym Dywizjon 303 strącił 15, a 302 - 8); Dzień Bitwy o Anglię

BITWA O ANGLIĘ

10.07–31.10.1940

GŁÓWNE KIERUNKI NALOTÓW

LOTNISKA LUFTWAFFE

BOMARDOWANE MIASTA

GRANICE „GRUP” *

DOWÓDZTWA „GRUP”

CENTRUM DOWODZENIA

STACJE RADAROWE MAŁYCH WYSOKOŚCI

ZASIĘG RADARÓW MAŁYCH WYSOKOŚCI

STACJE RADAROWE DUŻYCH WYSOKOŚCI

ZASIĘG RADARÓW DUŻYCH WYSOKOŚCI

LOTNISKA RAFU

LOTNISKA POLSKICH DYWIZJONÓW

* „grupa”, czyli obszar obronny

BITWA O ANGLIĘ - PLANY INWAZJI

- PLANOWANY DESANT
- PLANOWANY DESANT SPADOCHRONOWY

LOTNICY POLSKICH SIŁ POWIETRZNYCH

(1917-1944)

***

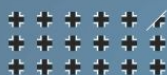
EUGENIUSZ HORBACZEWSKI

As myśliwski (16115 pewnych zwycięstw). Absolwent Szkoły Podchorążych Lotnictwa w Dęblinie. Latał w 303 i 302 dywizjonie oraz w „Cyрку Skalskiego”. Dowódca 315 dywizjonu. Zginął nad terytorium Francji atakując silne zgrupowanie myśliwców Fw 190, z których trzy zestrzelił. Kawaler Krzyża Złotego Orderu Wojennego Virtuti Militari, odznaczony czterokrotnie Krzyżem Walecznych.

(1914-1940)

***

JOSEF FRANTIŠEK

Czechosłowacko-polski lotnik wojskowy, as myśliwski (17 pewnych zwycięstw). Po zajęciu Czechy przez Niemców uciekł do Polski, gdzie brał udział w kampanii wrześniowej. Przedostał się na zachód, gdzie służył w polskim lotnictwie, świadomie rezygnując z możliwości latania w jednostkach czechosłowackich. Odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari i czterokrotnie Krzyżem Walecznych.

(1915-2004)

***

STANISŁAW SKALSKI

As myśliwski (18111712 pewnych zwycięstw). Dowodził dywizjonem 317, Polskim Zespołem Myśliwskim w Tunezji, brytyjskim dywizjonem 601 na Malcie i 133 Skrzydłem Myśliwskim (PSP). W 1947 wrócił do Polski, gdzie został przez władze stalinowskie oskarżony o szpiegostwo i skazany na karę śmierci, później wyrok zamieniono na dożywocie. W roku 1956 został zrehabilitowany.

(1920-1978)

BOMBARDIER

MIECZYSLAW PAWLIKOWSKI

Brał udział jako bombardier w 29 lotach bojowych dywizjonów 300 i 301, odznaczony dwukrotnie Krzyżem Walecznych. Po wojnie aktor i reżyser, odgrywał niezapomnianą rolę „Zagłoby” w „Panu Wołodyjowskim”. Autor wspomnień „Siedmio z Halifaxa >>>”.

(1899-1992)

***

BOLESŁAW ORLIŃSKI

Pilot wojskowy, sportowy i doświadczalny. Dowódca 305 Dywizjonu Bombowego. Po wojnie pozostał na emigracji, osiadł w Kanadzie. Łącznie zasiadał za sterami ok. 100 typów samolotów.

(1911-1941)

***

ZDZISŁAW HENNEBERG

As myśliwski (8115 pewnych zwycięstw), absolwent dęblńskiej „Szkoły Orliat”. Brał udział w obronie Francji w 1940 roku. Jako jeden z trzech polskich pilotów ewakuował się na Wyspy Brytyjskie samolotem bojowym. Zginął w czasie walk nad Francją.

(1908-1996)

WITOLD URBANOWICZ

As myśliwski (17 pewnych zwycięstw). Dowódca dywizjonu 303, a potem 1 Skrzydła Myśliwskiego (PSP). We wrześniu 1943 roku ochotniczo wstąpił jako gość do amerykańskiej 14 Armii Lotniczej walczącej na froncie chińskim. Walczył w 75 dywizjonie „Lotające Tygrysy”, gdzie zestrzelił dwie japońskie maszyny. Po wojnie wyemigrował do USA, pracował w firmach lotniczych.

(1913-1971)

***

STANISŁAW KŁOSOWSKI

We wrześniu 1939 roku walczył na samolotach PZL-37 Łoś w składzie 216 Eskadry Bombowej. Ewakuowany z Polski przez Rumunię dotarł przez Jugosławię i Grecję do Francji. Służył w polskich i brytyjskich jednostkach bombowych i specjalnych na Wyspach, dokonywał m.in. zrzutów ochotniczych. Uchodził za mistrza pilotażu, który potrafił ocalić załogę z najsłabszych opresji, np. lądując bezpiecznie ciężko uszkodzonym Halifaxem na Morzu Północnym. Odznaczony Krzyżem Złotym Orderu Virtuti Militari.

POMNIK LOTNIKÓW POLSKICH W NORTHOLT

Powstał w 1948 roku z inicjatywy Stowarzyszenia Lotników Polskich w Wielkiej Brytanii w pobliżu lotniska Northolt

LOTNICY POLSKICH SIŁ POWIETRZNYCH

(1917-1944)

★★★

EUGENIUSZ HORBACZEWSKI

As myśliwski (16 i ½ pewnych zwycięstw). Absolwent Szkoły Podchorążych Lotnictwa w Dęblinie. Latał w 303 i 302 dywizjonie oraz w „Cyrku Skalskiego”. Dowódca 315 dywizjonu. Zginął nad terytorium Francji atakując silne zgrupowanie myśliwców Fw 190, z których trzy zestrzelił. Kawaler Krzyża Złotego Orderu Wojennego Virtuti Militari, odznaczony czterokrotnie Krzyżem Walecznych.

piloci Obszar roboczy 1

LOTNICY POLSKICH SIŁ POWIETRZNYCH

(1914-1940)

JOSEF FRANTIŠEK

Czechosłowacko-polski lotnik wojskowy, as myśliwski (17 pewnych zwycięstw). Po zajęciu ojczyzny przez Niemców uciekł do Polski, gdzie brał udział w kampanii wrześniowej. Przedostał się na zachód, gdzie służył w polskim lotnictwie, świadomie rezygnując z możliwości latania w jednostkach czechosłowackich. Odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari i czterokrotnie Krzyżem Walecznych.

LOTNICY POLSKICH SIŁ POWIETRZNYCH

(1915-2004)

STANISŁAW SKALSKI

As myśliwski (18 i 11/12 pewnych zwycięstw). Dowodził dywizjonem 317, Polskim Zespołem Myśliwskim w Tunezji, brytyjskim dywizjonem 601 na Malcie i 133 Skrzydłem Myśliwskim (PSP). W 1947 wrócił do Polski, gdzie został przez władze stalinowskie oskarżony o szpiegostwo i skazany na karę śmierci, później wyrok zamieniono na dożywocie. W roku 1956 został zrehabilitowany.

LOTNICY POLSKICH SIŁ POWIETRZNYCH

(1920-1978)

BOMBARDIER

MIECZYŚŁAW PAWLIKOWSKI

Brał udział jako bombardier w 29 lotach bojowych dywizjonów 300 i 301, odznaczony dwukrotnie Krzyżem Walecznych. Po wojnie aktor i reżyser, odtwórca niezapomnianej roli Zagłoby w „Panu Wołodyjowskim”. Autor wspomnień „Siedmiu z Halifaxa >>J<<”.

piloci Obszar roboczy 1 kopia 3

LOTNICY POLSKICH SIŁ POWIETRZNYCH

(1913-1971)

STANISŁAW KŁOSOWSKI (1913-1971)

We wrześniu 1939 roku walczył na samolotach PZL-37 Łoś w składzie 216 Eskadry Bombowej. Ewakuowany z Polski przez Rumunię dotarł przez Jugosławię i Grecję do Francji. Służył w polskich i brytyjskich jednostkach bombowych i specjalnych na Wyspach, dokonywał m.in. zrzutów cichociemnych. Uchodził za mistrza pilotażu, który potrafi ocalić załogę z najcięższych opresji, np. lądując bezpiecznie ciężko uszkodzonym Halifaxem na Morzu Północnym. Odznaczony Krzyżem Złotym Orderu Virtuti Militari.

LOTNICY POLSKICH SIŁ POWIETRZNYCH

(1908-1996)

WITOLD URBANOWICZ

As myśliwski (17 pewnych zwycięstw). Dowódca dywizjonu 303, a potem 1 Skrzydła Myśliwskiego (PSP). We wrześniu 1943 roku ochotniczo wstąpił jako gość do amerykańskiej 14 Armii Lotniczej walczącej na froncie chińskim. Walczył w 75 dywizjonie („Latające Tygrysy”), gdzie zestrzelił dwie japońskie maszyny. Po wojnie wyemigrował do USA, pracował w firmach lotniczych.

LOTNICY POLSKICH SIŁ POWIETRZNYCH

(1911-1941)

★★★

ZDZISŁAW HENNEBERG

As myśliwski (8 i ½ pewnych zwycięstw), absolwent dęblińskiej „Szkoly Orląt”. Brał udział w obronie Francji w 1940 roku. Jako jeden z trzech polskich pilotów ewakuował się na Wyspy Brytyjskie samolotem bojowym. Zginął w czasie walk nad Francją.

piloci Obszar roboczy 1 kopia 6

LOTNICY POLSKICH SIŁ POWIETRZNYCH

(1899-1992)

|| ★★★

BOLESŁAW ORLIŃSKI

Pilot wojskowy, sportowy i doświadczalny. Dowódca 305 Dywizjonu Bombowego. Po wojnie pozostał na emigracji, osiadł w Kanadzie. Łącznie zasiadał za sterami ok. 100 typów samolotów.

[Bitwa o Anglię 10.07-31.10.1940 \(pdf, 9.31 MB\)](#)

[Piloci \(pdf, 33.29 MB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Do pobrania